

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТИ СЪСТАВ

ДЕЛО ГИВЕЗОВ с. БЪЛГАРИЯ

(Иск № 15154/02)

СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

Тази версия бе поправена на 30 септември 2008 година в съответствие с член 81 на регламента на Съда

СТРАСБУРГ

22 май 2008 година

ОКОНЧАТЕЛНО СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

22/08/2008 г.

Това решение може да претърпи промени, засягащи формата.

По дело Гивезов с. България,

Европейският съд за правата на човека (пети състав), заседавайки в следния състав:

Пеер Лоренцен, *председател*,
Снежана Ботушарова,
Володимир Буткевич,
Райт Марусте,
Ренате Жаегер,
Изабел Беро-Льофевр,
Миряна Лазарова Трайковска, *съдии*

и Клаудия Вестердиек, *секционен съдебен секретар*,

След заседание, проведено при закрити врата на 29 април 2008 година,

Произнася следното съдебно решение, взето на тази дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Производството е открито въз основа на иск (N° 15154/02), подаден срещу Република България, гражданинът на която, господин Дончо Георгиев Гивезов ("жалбоподател"), сезира Съда на 22 март 2002 година, позовавайки се на член 34 на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (по-долу: "Конвенцията").

2. Жалбоподателят се представлява от адвокатите М. Екимджиев и С. Стефанова, адвокати в Пловдив. Българското правителство (по-долу: "Правителството") се представлява от своя служител, госпожа М. Коцева от Министерство на правосъдието)

3. На 3 април 2006 година Съдът взе решение да съобщи за иска на Правителството. Познавайки се на разпоредбите на член 29 § 3 на Конвенцията, той реши освен това делото да бъде разгледано както по отношение на допустимостта му, така и по същество.

ПО СЪЩЕСТВО**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА НА СЛУЧАЯ**

4. Жалбоподателят е роден през 1967 година и живее в Пловдив.

А. Наказателното производство срещу жалбоподателя

5. На 6 януари 1990 година, жалбоподателят е арестуван и обвинен в изнасилване с утежняващи вината обстоятелства. Той остава задържан под стража от 6 януари до 14 юли 1990 година.

6. Със съдебно решение от 13 октомври 1992, пловдивският окръжен съд го оправдава. Това съдебно решение не е обжалвано от страните по делото и придобива сила на присъдено нещо.

В. Делото за обезщетение, заведено от жалбоподателя

7. На 26 ноември 1993 година, жалбоподателят подава против държавата, пловдивската окръжна прокуратура и пловдивската следствена служба иск за обезщетение за вредата, нанесена му от наказателното производство, проведено срещу него и от задържането му под стража, постановено в рамките на това производство.

8. Пловдивският районен съд провежда шест съдебни заседания. Две заседания - това от 25 януари и това от 22 септември 1994 година - са били отсрочени поради нередовно призоваване на страните.

9. По време на производството, районният съд конституира като ответници прокуратурата и националната следствена служба.

10. С решение от 15 март 1995 година, пловдивският районен съд уважава част от претенциите на жалбоподателя и му присъжда парично обезщетение.

11. Недоволно от размера на присъденото му обезщетение, заинтересованото лице подава иск за преразглеждане (касиране) на 4 април 1995 година

12. С решение от 17 май 1996 година, Върховният съд отменя обжалваното съдебно решение, считайки, че районният съд не е можел да постанови служебно конституиране на страните. А последният е взел решение за конституиране като ответници на прокуратурата и националната следствена служба без да е бил сезиран за това от жалбоподателя.

13. Делото е било върнато за разглеждане от друг състав на пловдивския районен съд.

14. Районният съд провежда по делото двадесет заседания. Единадесет заседания биват отсрочени поради нередовно призоваване на страните, а четири други - отложени, било за да се даде възможност на жалбоподателя да прецизира претенциите си, било поради отсъствие на неговия адвокат.

15. С решение от 17 март 2000 година, районният съд уважава част от претенциите на жалбоподателя и определя размера на обезщетението на 300 български лева (около 150 евро).

16. Двете страни по делото обжалват решението.

17. На 31 октомври 2000 година, пловдивският апелативен съд потвърждава обжалваното решение.

18. На 6 декември 2001 година, районната следствена служба предприема касационно обжалване.

19. Върховният касационен съд провежда заседание на 27 ноември 2001 година. Върховният съд, отбелязвайки, че районната следствена служба не е получила копие на оригиналната молба на жалбоподателя и не е била редовно призована на последното заседание на районния съд, касира обжалваното решение със съдебно решение от 14 януари 2002 година. Делото бива предадено на друг състав на пловдивския апелационен съд.

20. Две от четирите заседания на апелационния съд са отложени по молба на жалбоподателя и за да му се позволи да прецизира претенциите си. Друго заседание е отсрочено, тъй като апелативният съд установява, че един от съдиите трябва да бъде отхвърлен.

21. Със съдебно решение от 17 декември 2002 година, пловдивският апелативен съд потвърждава решението на районния съд. Това решение не е било обжалвано и е придобило сила на присъдено нещо.

II. РЕЛЕВАНТНО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

22. Член 217а на Гражданско-процесуалния кодекс от 1952 година ("ГПК от 1952 г."), приет на 16 юли 1999 година, е предвиждал възможност, за всяка страна в едно гражданско дело, която се жалва за неоправдано забавяне при разглеждане на делото ѝ, да подаде жалба пред по високата съдебна инстанция. Председателят на този правораздавателен орган е бил компетентен да даде указания със задължителен характер, целящи ускоряване на производството. Той е можел също така да сезира Висшия съдебен съвет с цел да бъдат наложени дисциплинарни санкции.

СПОРЕД ЗАКОНА

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШАВАНЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 НА КОНВЕНЦИЯТА

23. Жалбоподателят твърди, че продължителността на производството нарушава принципа за "разумен срок" предвиден в член 6 § 1 на Конвенцията. В своята част, релевантна в дадения случай, този член гласи:

"Всяко лице има право делото му да бъде разгледано (...) в разумен срок от съд (...) който да вземе решение (...) относно възраженията му, свързани с неговите граждански права и задължения (...)".

24. Правителството отхвърля тази теза и подчертава, че процесуалното поведение на жалбоподателя е довело до отлагане на няколко заседания.

25. Жалбоподателят твърди, че няколко заседания са били отложени поради нередовно призоваване на страните и че делото, което според него е сравнително просто, е било препратено двукратно на съдилища от по-ниска инстанция от страна на Върховния касационен съд за допуснати процедурни пропуски. Той подчертава, освен това, че този спор е придобил за него важно значение.

А. Относно допустимостта

26. Съдът констатира, че това оплакване не е необосновано по очевиден начин по смисъла на член 35 § 3 на Конвенцията. Той отбелязва, от друга страна, че не открива друго основание за недопустимост. Следва значи, оплакването да се приеме за допустимо.

В. По същество.

27. Съдът припомня, че разумността на срока на производството трябва да се преценява в зависимост от обстоятелствата на случая и с оглед на критериите, които са от съществено значение в дадения случай, по-специално - сложността на делото, поведението на жалбоподателя и на компетентните органи и залогът за заинтересованите лица (виж, наред с много други, Фридлендер с. *Франция* [GC], по 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

28. Съдът отбелязва, че в дадения случай, срокът, който следва да се вземе под внимание, започва да тече на 26 ноември 1993 година и завършва на 17 декември 2002 година. Въпросното гражданско производство е продължило следователно девет години и е гледано на две инстанции.

29. Съдът констатира, че въпросното дело не е било особено сложно: спорът е засягал правото на жалбоподателя да получи обезщетение за щетата, която му е била нанесена с обвиняването му в изнасилване и задържането му под стража (параграфи от 5 до 7 по-горе).

30. Що се отнася до процедурното поведение на жалбоподателя, съдът отбелязва, че то е предизвикало отлагане на шест съдебни заседания (параграфи 14 и 20 по-горе), което е забавило производството с около една година). При все това, така не може да се

обясни общото закъснение в протичането на въпросното гражданско производство.

31. Съдът отбелязва, че делото е било връщано двукратно от Върховния касационен съд (Върховния съд) за доразглеждане от съдилищата от по-ниска инстанция заради процедурни пропуски, допуснати от последните (параграфи 12 и 19 по-горе). Освен това, общо тринадесет съдебни заседания в хода на производството в пловдивския районен съд са били отложени поради нередовно призоваване на страните (параграфи 8 и 14 по-горе), а едно съдебно заседание пред пловдивския апелативен съд е било отсрочено, тъй като един от съдиите е трябвало да бъде отхвърлен (параграф 20 по-горе). От това следва, че българските правораздавателни органи са станали причина за общо закъснение от около пет години и осем месеца.

32. В заключение, Съдът счита, че забавянето на въпросното производство се дължи главно на националните правораздавателни органи и че продължителността на производството по спора е прекомерна и не отговаря на изискването за "разумен срок".

Следователно, бил е нарушен член 6 § 1.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШАВАНЕ НА ЧЛЕН 13 НА КОНВЕНЦИЯТА

33. Жалбоподателят се оплаква освен това от отсъствието в българското законодателство на възможност за ефективно обжалване, позволяващо да се поправи допуснатото според него нарушение на член 6 § 1. Той се позовава на член 13 на Конвенцията, който гласи следното:

"Всяко лице, чиито права и свободи, признати в Конвенцията (...) са били нарушени, има право да се жалва ефективно пред съответната национална съдебна институция, дори ако нарушението е било извършено от лица, действащи при изпълнение на служебните им задължения. "

34. Правителството отхвърля тази теза. Според него, жалбоподателят е разполагал с възможност за обжалване, предвидена в член 217а на ГПК от 1952 година и от възможността да подаде иск за обезщетение, предвидена от закона за задълженията и договорите.

35. Жалбоподателят възразява, че чрез обжалването, предвидено в член 217а на ГПК от 1952 година не е било възможно да се преодолее вече натрупалото се закъснение преди датата на въвеждането му - 16 юли 1999 година и че освен това, българското законодателство не предвижда прилагане на компенсаторно обжалване за прекомерната продължителност на едно гражданско производство.

36. Съдът отбелязва първо, че това оплакване е свързано с разгледаното по-горе и че следователно трябва също да бъде прието като допустимо.

37. Той напомня след това, че член 13 гарантира ефективно обжалване пред национална правораздавателна инстанция, позволяващо жалване срещу нарушение на задължението по член 6, § 1 делата да се разглеждат в разумен срок (*Кудла с. Полша* [GC], по 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI). Той припомня също, че такова обжалване е "ефективно" ако позволява да се достигне по-рано до вземане на решение от страна на сезираните правораздавателни органи или да се осигури на подсъдния адекватно обезщетение за вече допуснати закъснения (*Мифсуд с. Франция* (реш.) [GC], по 57220/00, CEDH 2002-VIII).

38. Съдът отбелязва по отношение на този случай, че член 217а от ГПК от 1952 година е бил приет на 16 юли 1999 година. А преди тази дата, производството е било вече продължило повече от пет години и седем месеца (параграфи от 7 до 14 по-горе) и въпросното обжалване не е било в състояние да преодолее вече натрупаните закъснения. Съдът отбелязва също така, че най-големите закъснения се дължат на двете препращания на делото (параграфи 12 и 19 по-горе) и следователно, упражняването на въпросното обжалване не би могло да окаже никакво влияние върху продължителността на този вид забавяне в протичането на производството (виж параграф 22 по-горе).

39. От друга страна, Съдът е имал възможност да констатира по повод на други дела срещу България, за които е бил сезиран, че националното законодателство не предлага възможност за компенсаторно обжалване поради прекомерната продължителност на гражданското производство (*Рашеви, с. България*, по 47877/99, § 103, 23 септември 2004 г.).

40. Съответно, Съдът счита, че в този случай е било допуснато нарушение на член 13 от Конвенцията поради липсата в националното законодателство на възможност за обжалване, което би позволило на жалбоподателя да получи удовлетворение на правото си делото му да бъде разгледано в разумен срок, по смисъла на член 6, § 1 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 НА КОНВЕНЦИЯТА

41. Съгласно член 41 от Конвенцията,

"Ако съдът установи нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично преодоляване на последиците от това нарушение, Съдът предоставя на ощетената страна, ако е необходимо, справедливо удовлетворение. "

А. Щета

42. Жалбоподателят претендира да получи 13 000 евро (EUR) за причинена морална щета.

43. Правителството не е взело отношение по този въпрос.

44. Съдът е на мнение, че жалбоподателят е претърпял несъмнена морална щета. Търсейки справедливо решение, той му присъжда за нея обезщетение от 2 800 евро.

В. Съдебни разноски

45. Жалбоподателят претендира също да получи 2 800 евро за възстановяване на съдебните му разноски. Той моли тази сума да бъде отредена на неговите представители.

46. Правителството не е взело отношение по този въпрос.

47. В съответствие с възприетата от Съда практика, жалбоподателят може да получи възстановяване на направените съдебни разноски само дотолкова, доколкото се установи реалният им размер, необходимостта им и разумността на техния размер. Ето защо, с оглед на фактите, с които разполага и горепосочените критерии, Съдът счита за разумно да бъде изплатена на жалбоподателя сума от 700 евро за производството пред Съда.

С. Лихва за закъснение

48. Съдът счита, че е уместно да се вземе за основа на лихвата за закъснение лихвеният процент по пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка плюс три процентни пункта.

ИЗХОЖДАЙКИ ОТ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* иска за допустим.
2. *Постановява*, че е било допуснато нарушение на член 6 § 1 на Конвенцията;

3. *Постановява*, че е било допуснато нарушение на член 13 на Конвенцията;
4. *Постановява*
 - а) че държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателя, в срок от три месеца, считано от деня, в който решението влиза в сила в съответствие с 44 § 2 от Конвенцията, следните суми в български лева по курса в сила към датата на плащането:
 - i. 2 800 EUR (две хиляди и осемстотин евро), плюс всяка сума, която може да бъде дължима като данък, за понесената морална щета;
 - ii. 700 EUR (седемстотин евро), плюс всяка сума, която може да бъде дължима като данък от жалбоподателя за възстановяване на съдебни разноски, която да се внесе по банкова сметка на неговите представители;
 - б) че, считано от изтичане на гореспоменатия срок и до изплащане на сумата, размерът ѝ ще бъде увеличен с проста лихва при процент, равен на този на пределното кредитно улеснение на Европейската централна банка, прилаган през този период, плюс три процентни пункта;
5. *Отхвърля* искането за справедливо удовлетворение що се отнася до останалото.

Изготвено на френски език и известно писмено на 22 май 2008 година, съгласно член 77 § 2 и 3 от регламента.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пеер Лоренцен
Председател